

Újból épül a tápéi hajóhíd

Érdekes adatok e fontos tiszai átkelőhely történetéből

Alig volt idén jégzajlás a Tiszán, március elején vagyunk, tavaszi fuvallat borzolja a vizet. Tápén az Ady Endre, az Aranykalász és a Tiszatáj Termelőszövetkezetek tagjai kelnek át szekeikkel a kompon az úgynevezett Tápai-rétre. Ha nem szekérről, vagy gépkocsival kelnek át, hanem csak néhány gyalogos, vagy kerékpáros akarja a túlföldi »Kutyalikát« elérni, nagyobb csónakok állnak rendelkezésre és azokkal két révész jön-megy.

A komp rövidesen pihenni tér, már készítik a telepen a pontonhidat és alkátrészeit a kivontatásra. A Közüti Igazgatóság dolgozói felülvizsgálják az alumínium ötvözetből készített hajókat, nincs-e rajtuk a hegesztésnél repedés, a vasgerendák, a tartóláncok és kötelek épek-e? A pontonhid a környék legnagyobb mozgó műszaki létesítménye, amelyet ősszel lebontanak és tavasszal, az időjárástól függően, rendszerint március 15-re felépítenek. Így lesz az idén is. Ki gondolná, hogy a pontonhid téli pihenője alatt a közlekedést lebonyolító komp és a csónakjáratot 24 személy biztosítja, akik 12 órában dolgoznak. A váltás hajnali 5 és esti 9 óra között van. A hajóhíd nagy nyeresége Tápénak, 1956. jú-

lius 20-tól működik. Ez az alkotmány a budapesti Margit-hídtól került Tápéra és Baja felől hozták ide alkátrészeit. A kompra is, a hajóhídra is szükség van. Ha nem volna jégzajlás, a pontonhidat talán soha sem bontanák le. A kompjárat maga ősi intézmény Tápén, amely Szeged és Tápe közötti vizsály egyik oka volt. A vizsálykodásra a felszabadulás telt pontot. Szeged 1945. október 15-től lemondott a kompjáratról. Ettől kezdve testvéri a barátság a nagy város és a kis falu között. 1947-ben végleg megvált Szeged a komptól.

Mióta van itt átkelés?

Szeged a török után, 1719. július 18-án lépett véglegesen a tápéi földjeinek birtokába, miután IV. Béla király 1247. évi adománylevelével a városnak adományozta a tápéi földeket és Tápét is. Ezek szerint 700 évvel is több ideje, egészen bizonyos, hogy a Tisza balparti földek művelését és a Tisza-Maros szög forgalmát itt ezen az átkelőn bonyolították le. Ez a földbirtok többször önkényes és erőszakos foglalások folytán mások kezére került, pedig a város a török háborúk befejeztével a tápéi birtok után az újszerzeményi illetéket is megfizette. A kompot és a révjogot, amely valószínűleg a török alatt is működött és a város használatában is volt a jognak, 1719. augusztus 31-én vette át a város váltságdíj fejében a katonai hajózási hivatal. Olyan régi a kompjárat, mint maga a város, sőt Tápe is az átkelő helynek, nem utolsósorban a kompnak és az alkalmas területnek köszönheti létét.

A folyóba szorított falu

A vámszög Szeged város közönsége inntól kezdve folytonosan gyakorolta, közben közel 200 évvel ezelőtt,

1766. évben Tápénak bérbe adta. A bérbeadás időről időre szült és a jobbágyközség és a polgár város között ki-fogyhatatlan veszekedést idézett elő. A Tisza balparti földet, — ötezer hold — a városé ugyan, de azok bérletére rászorultak a tápaiak, mert a jobbparton elterülő közszéki határok soha sem biztosítottak elégséges területet. Szeged urai valósággal a folyóba szorították a falut. Rákényszerítették a tápaiakat a bérletre és a kompjárat használatára. Tipikus esete a kizsákmányolásnak, amikor a földesúr, tehát ez esetben a város kezében van minden hatalom, amellyel tetszése szerint élhet. A tápaiaknak a balparton volt a saját kaszálójuk is, amely 406 holdat tett ki. Érdekes módon jutottak hozzá. 1838-ban átmetsztették a Marost, azon a szakaszon, ahol a tápaiak kaszálói voltak, azok a Marostól délre, a balpartra kerültek. Mivel az átmetszés Szeged árvízvédelmét szolgálta, a város a Maros jobbpartján adta cserébe a kaszálót. Ez a Tápai-rét »Büdös tónál« dülöje. Ezért engedett a város díjtanulást a Tisza-kompon.

Kik a pajorosok?

Amikor mindezt néhány nappal ezelőtt levélárunk iratai alapján közöltük Nagy Ferenc hidmesterrel, Tari János és Török István révésekkel, — kiegészítették a dolgot. Elmondották, hogy azok a tápaiak, akik a túlsó parton birtokok voltak, a pajorosok. Valóban 1863-ból van egy szerződés, amelyben felszólítják, kik kaptak a túlsó parton cseré földet a várostól. Ezek az ősi birtokokosok tehát a pajorosok. Ma a Pajor a legjobb föld és az alakuló tsz-ek versengtek érte. Szeged lemondott a kompjárat fenntartásáról a felszabadulás után, mert amint a közgyűlési határozatban olvashatjuk, a föld-reform folytán megszűnt ott a város tulajdonjoga, tovább nem állott érdekében a kompjárat fenntartása. Igen, a városi földet azok kezébe kerültek, akik művelték, a tápai dolgozó parasztokeba. Szeged vámtulajdonosi joga azonban csak 1947. évben szűnt meg.

A tápéi tanács háza sokat foglalkoztak a kompjáratral és a hajóhíddal, mindkettő hasznos és a tápaiak gazdálkodása ezek nélkül el sem képzelhető, de az idő meghaladja az ilyen alkotmányokat. Talán még eljön az az idő is, hogy az évszázados kompjárat és a néhány éves múltra visszatekintő pontonhid emlék lesz és a Tisza-Maros szög gazdag termése közvetlenül jut az ország vértkeringésébe a Tápe épülő közúti hidon keresztül, ahova becsatlakoznak a szorgalmas tápéi szövetkezeti dolgozók terményei.

Oltvai Ferenc
levéltárvezető

A 101 éves pusztai ember

Balástya gajonyai határában estébe simult a tanya, amikor ajtáján kopogtattunk, hogy kicsit beszéljünk az öreg gazdával, a 101 esztendő Hegedűs Jánossal, egész Dél-Magyarország tán legöregebb emberével. Nyílt az ajtó és magas, javakorabeli ember, János bácsi ötven esztendő fia, Géza tessékelt a szobába, ahol petróleumlámpa adta a fényt.

Családi körben

Az aggastyán ágyban volt, szendergett már, s a szobában Géza fia és felesége, a mezőgazdasági technikum levelező tagozatára járó tag lányuk, Ilonka — szóval a tanyában élő család tartózkodott. Meg szíves utbaigazították, a messzi tanya-szomszéd, ifjú Horváth Zsíkó Sándor. A tatának — a családban így nevezik az öreg — és feleségének, aki egy szerencsétlenség következtében aránylag korán meghalt, három fiúgyermek és Géza, István, mindketten szövetkezeti emberek és József, aki szintén balástyai, de a földművelés helyett a szabómesterséget tanulja ki.

Főlebredt a tata, körülhordozta szemét a szobában és »jóestét«-tel köszöntötte a vendégeket. Hangja már reszketős, de hallása nem rossz, csak hát az erőteljes, hangos beszédet érti, hiszen nagy kor az övé. Ele-tében először 82 esztendő korában volt dolga az orvos-sal. Aztán két évvel ezelőtt, amikor valahogyan megfázott és tüdőgyulladást kapott. Igaz is, azóta romlott meg kicsit a hallása, azóta kényyszerül gyakran napközben is ágyba. Most fáj a lába, nem tud járni. Mondta is a fia, várják hozzá az orvost, hogy gyógyítsa az öreg lábfejását.

Éles az esze

Két éve még korát meghazudtolóan furgo volt. A birkáit — szenvédeye a birkatenyésztés — maga őrizte és eljárt a nyájjal 8—10 kilométerre is. Szinte pöttyöm gyerek volt, amikor már a birkákkal bánt, a csengelei és a fehértói akkori roppant pusztákon. Géza fiának is a tata 1868-ból való birkáinak az ivadékai vannak — a saját tenyésztés soha nem szakadt meg.

Különbösen az aggastyán, aki két világháborút megért, nagy idők és nagy változások tanúja, szintén szövetkezeti ember. A tél heiteiben lett az a, s pipáját szivogatva kanyarintotta nevét a belépési nyilatkozat alá, »mivelhogy az emberfiának nemcsak meg kell hallani, hanem meg is kell érteni a haladás, az idők szavát«. Persze tsz-nyugdíjas az öreg, s a fia a birkatenyésztésben apjától egy hosszú életet át szerzett tapasztalatait a közös gazdaságban jól hasznosíthatja.

— Hogyan érzi magát, János bácsi?

— Megvólnék, csak a lá-

bam fáj, ágyhoz vagyok kötve. Áthágtam a száz évet, de azért a szívem, az eszem, a szemem, a fülem egészséges maradt.

Csakugyan így van. Tavaly ősszel, amikor budapesti orvosi bizottság látogatta meg, hogy megvizsgálják, még szorításokat is végzett, pontosan. Sőt, élesen visszaemlékezett például 80 évvel ezelőtti dolgokra is. Így hát kikíváncsolt az újabb kérdés:

— Mi a titka a hosszú életnek?

— Annak az — válaszolt —, hogy egyen, igyon jól az ember, de sohasem úgy, hogy terhelje a gyomrát. Szóval mértékkel kell csinálni, este meg különösen kimélni kell a gyomrot. Így, így!

Dankó húzta a nótáját

Száz évet megélt, de azért nagyrájkán mozdult el a pusztáról. Olyan izig-veig pusztai ember, élete ott telt el. Szegeden azért többször járt, s amikor a Hungária felé vette útját, már messziről észrevette a Dankó-szobrot, amiről nem tudott. Oda is szolt útítársának:

— Ni, hát éppen olyan a tartása, mint Pistának.

Aztán derült ki, hogy ki-ről is készült a szobor, s örült ennek nagyon János bácsi, mert Dankó barátja volt. Olykor Szatymazon — hiszen Dankó életének jelentős része Szatymazhoz fű-

ződik — muzsikált neki, s juhásznak a híres primás.

— Mi a kedvenc nótája, János bácsi?

Mosoly suhant át a ráncos arcon, fény villant szemében, amikor válaszolt:

— Nem akar a vezérúr legelni... Aztán: Egy cica, két cica...

Tájékozott

A fiatalabb gazda borral kínálta a vendégeket. Aztán odafordult édesapjához:

— Apám, iszik-e egy pohár bort?

— Azt iszom, de még mennyire.

Később megtudtuk azt is, János bácsi nagyon érdekli, hogy mi van a világban. Szemüveggel még maga is olvas, de azért azt szereti a legjobban, ha felolvassnak neki az újságokból. Tanya-világban él, aggastyán, de azért tájékozott.

Amikor búcsúztunk, János bácsi kezét nyújtott, s a világ legtermészetesebb hangján mondta:

— Viszontlátásra!

Sajnos, ez a viszontlátás soha nem sikerülhet, mert beszélgetésünk és találkozásunk után néhány nappal János bácsi aggkori végleg-gyengülésben meghalt. Nagy részvétel tegnap kísérték utolsó útjára a környék leg-öregebb emberét. Sirját elborították a kegyelet virágai.

Morvay Sándor

Hernádi Lajos nagysikerű szegedi hangversenye

Vasárnap délelőtt a Bar- egy kisebb Beethoven- és egy Chopin-művet adott elő. A zenekart Fejér György vezényelte. A műsorban — Beethoven versenyműve mellett — Bach III. Brandeburgi versenye és Brahms szonettjei szerepeltek.

Tizenöt másodperces vihar — többmillió dolláros kár

Vasárnapra virradó éjszaka féktelen vihar pusztított az egyesült államokbeli Chicago déli részén. A 15 másodperces szélvi-har, amelyet sokan tornádónak véltek, egy embert megölt, 80-at megsebesített, több házat rombadöntött, széttepte a magassági épületek vezetékeit és több millió dolláros kárt okozott. A vihar mintegy háromnegyed négyzetmérföldnyi területen pusztított. Egy szemtanú szerint úgy tűnt, »mintha atombomba robbant volna fel!«; rettenetes dübörgés támadt, üvegcserepek, tetődarabok repültek mindenfelé, »mintha csak konfettit szór-tak volna«. Egy autós arról számolt be, hogy kocsija váratlanul a levegőbe emelkedett és háromszor megfordult tengelye körül, majd a földhöz vágódott; a vezető hallatlan szerencséjével, ke-sebb sérülésekkel megúszta a váratlan kalandot.

Elveszettnek hitt József Attila-kézirat

A fiatal József Attila költészetének egyik érdekese al-kotása az 1923 májusában Makón született mesterszo-net, A kozmosz éneke. A 15 szonettből álló ciklus utolsó darabja, a műfaj törvényeinek megfelelően, az előtte álló 14 szonett kezdőszórából áll össze. A József Attila költői eszközeinek fejlődésében nagyjelentőségű, a költői technika terén való tudatos kísérletezésre valló híres szonett-közzet nem jelent meg. Egyik példányát a diákköltő atyai pártfogója, Espersit János őrizte, ennek azonban nyomma veszett. Csak 1938-ban közölte a teljes verset a Szép Szó, ismeretlen forrásból. A kutatók eddig hasz-talan nyomoztak a mester-szonettet tartalmazó füzet után.

Most Makón, József Attila volt diáktársának özvegyétől, Kemény Sándornétól előke-rült a szonett-közzet egy teljes és letisztított példánya a költő kézírásával. Az érdekes kézirat szövege a kritikai kiadásban közölt-től számos helyen eltér. A szakmátatás számára A koz-mosz éneke előkerült ké-ziratának filológiai tanulsá-gait dr. Grezsa Ferenc hód-mezővásárhelyi tanár, fiatal Juhász Gyula-kutató, publi-kálja majd.

H. J.

Elegáns akar lenni?

Vásároljon

a Kárász utcai MODELL boltban

Újdonságaink megérkeztek!

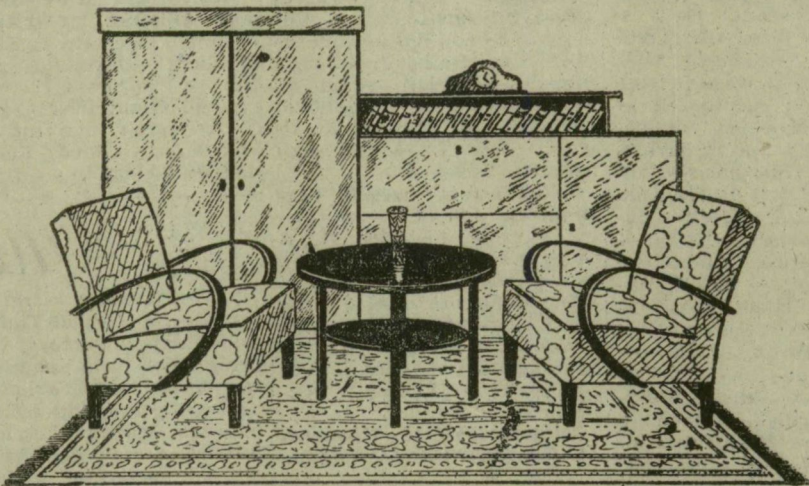
Köpeny különlegesség	1150,— Ft
Mohér kabát	1650,— Ft
Tavaszi kabát, exkluzív fazon	1520,— Ft
Modell kabát	1620,— Ft

Kedvező alkalom!

Tsz-tagok és egyéni termelők kukoricát és árpát kap-hatnak állami áron (215—220 Ft q-ként) ha most köt-nek sertéshizlalási szerződést. Magas árat, kamat-mentes előleget fizet az

28 639/H

ÁLLATFORGALMI VÁLLALAT

Lakberendezési
ruházati
műszaki és

háztartási cikkek
késpénzért is vásárolunk

Bizományi Áruház boltja
Szeged
Bajcsy-Zsilinszky u. 15.